

College informatiebrief

Onderwerp: Stand van zaken lobby gemeentefonds

Datum: 14 januari 2022

Portefeuille P. Vat

Afgelopen november hebben wij u via een CIB een update verstrekt over het traject vanuit het Rijk om tot een herverdeling van het gemeentefonds te komen. Op dat moment was duidelijk dat het nieuwe verdeelvoorstel voor Sliedrecht zeer nadelig uitpakt en wij ons daar grote zorgen over maken. Zorgen die wij ook gemotiveerd kenbaar hebben gemaakt bij het ministerie van BZK, bij Kamerfracties en bij de Raad van Openbaar Bestuur (ROB). Dit heeft ons geholpen. De ROB bleek onze kanttekeningen te delen en heeft in een stevig advies geconcludeerd dat het niet verstandig is het huidige voorstel voor herverdeling op deze manier zonder meer in te voeren. Daarbij heeft de ROB vier niet-vrijblijvende randvoorwaarden benoemd die vóór invoering door de fondsbeheerder opgepakt moeten worden. Deze randvoorwaarden zijn:

1. Toets de herverdeeleeffecten grondiger;
2. Heroverweeg de gebruikte maatstaven in het sociaal domein;
3. Het verdeelvoorstel moet de werkelijke lasten van gemeenten beter volgen;
4. Heroverweeg de omgang met overige eigen middelen (o.a. opbrengsten toeristenbelasting / grondexploitaties).

Resolutie VNG

Na het ROB advies constateerden wij helaas nog weinig beweging bij BZK. Invoering per 1-1-2023 bleef centraal staan, ondanks alle kanttekeningen en weeffouten die geconstateerd zijn.

Gesterkt door het advies van de ROB hebben wij daarom de samenwerking gezocht met een aantal andere gemeenten. Met de gemeenten Gennep, Krimpenerwaard en een afvaardiging van Friese en Groningse gemeenten heeft Sliedrecht een kerngroep gevormd. Vanuit deze kerngroep waren er lijnen naar circa 70 andere gemeenten met vergelijkbare standpunten. Doel van deze samenwerking was, via de VNG, een breed en krachtig signaal naar BZK af te geven. Centrale punten zijn daarin dat zorgvuldigheid voor snelheid gaat en de borging van de hiervoor genoemde vier niet-vrijblijvende randvoorwaarden van ROB.

Via diverse ambtelijke- en bestuurlijke kanalen is er vanuit de kerngroep, waarvan Sliedrecht deel uitmaakte, veelvuldig overleg geweest met de andere gemeenten en de VNG. Bestuurlijk participeren wethouder Vat en burgemeester De Vries hierin. Dit heeft ertoe geleid dat er, na afgelasting van de ALV van de VNG van 26-11 door corona, alsnog een extra ALV is georganiseerd op 13 januari. Tijdens deze ALV is door de VNG een resolutie in stemming gebracht die mede dankzij onze input tot stand is gekomen. De resolutie is met brede steun aangenomen en roept onder meer op om volledig recht te doen aan het ROB advies en pas tot invoering over te gaan als dat geregeld is. Voor gemeenten die onevenredig in het nadeel zijn door het huidige systeem is een overgangsregeling voorgesteld indien de invoering uitgesteld moet worden. De volledige resolutie is als bijlage toegevoegd.

Aanvullende motie

In aanvulling op de resolutie is tijdens de ALV ook een motie aangenomen die een tijdige en prominente positie van de gemeenten in het vervolgproces borgt. Ook hier zijn we aan de voorkant bij betrokken geweest en wij hebben de motie dan ook ondersteund tijdens de ALV (bijlage 2).

Vervolg lobby

Wij kijken met gepaste trots naar onze inspanningen die hebben geleid tot de VNG resolutie en aanvullende motie. Het is echter pas een eerste fase om een daadwerkelijk resultaat te bereiken in de vorm van een aangepast model. De lobby gaat daarom door. Samen met de bondgenoten die we afgelopen periode hebben gemaakt. Aandachtspunt daarbij is dat door de regionale zorgfunctie Sliedrecht een zogenaamde 'instellingsgemeente' is. Dit type gemeenten wordt onevenredig hard geraakt in het nieuwe model en het is dus zaak aan te blijven dringen op specifieke maatregelen om dat probleem op te lossen. In onze eerdere brieven aan BZK en ROB is dit reeds aangekaart en dat blijven we doen.

Correctie verdeelvoorstel

Tot op heden zijn er een drietal verdeelvoorstellen gepubliceerd. Door de gemeenten zijn er fouten ontdekt in de onderliggende documenten. Een grotere fout in de berekening omtrent Jeugd heeft ertoe geleid dat er van het laatste verdeelvoorstel een nieuwe uitwerking is gepubliceerd (december) waarin deze fout is gecorrigeerd. Dit heeft voor Sliedrecht een positief effect, er is nu in het laatste voorstel sprake van een voorlopig negatief effect van € 105 per inwoner. In onderstaande tabel wordt het verloop van het voorgestelde effect voor Sliedrecht weergegeven:

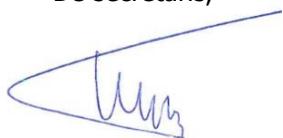
Voorstel	Onderdeel			Totaal
	Sociaal	Klassiek	Inkomsten	
3e - augustus (december)	-177	213	-140	-105
3e - augustus (initieel)	-198	213	-140	-126
2e - juli	-140	192	-134	-82
1e - februari	-151	168	-94	-77

Tot slot

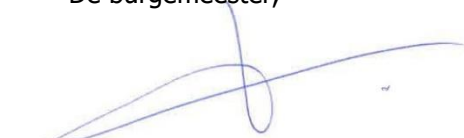
Met ministerie van BZK is nu aan zet om te reageren op de resolutie en de consultatieronde te starten. Het is nog steeds niet duidelijk wanneer een definitief besluit genomen wordt over het moment van invoering van het verdeelmodel. Voor invoering per 1 januari 2023 moet uiterlijk bij de meicirculaire voor de gemeente helderheid zijn over het nieuwe model om de effecten ervan in de begroting 2023 te kunnen verwerken. Het is dan ook belangrijk dat wij tot dat moment onze lobby blijven continueren en ons verhaal blijven uitdragen. De breed gedragen resolutie sterkt ons hierbij. Zoals eerder aangegeven kunt ook u daarin een belangrijke rol vervullen door uw politieke contacten te benutten. Wij roepen u dan ook van harte op dit samen met ons op te pakken.

Wij blijven u de komende periode op de hoogte houden.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Sliedrecht,
De secretaris, De burgemeester,

N.H. Kuiper mca mcm

mr. drs. J.M. de Vries

Bijlagen

1. Resolutie VNG herijking gemeentefonds
2. Motie borging proces herijking gemeentefonds

7. Herijking gemeentefonds

Bijlage bij ledenbrief 16 december 2021: “Uitnodiging Extra ALV 13 januari 2022”

Resolutie “Naar een uitlegbaar en stabiel beter verdeelmodel gemeentefonds”

Overwegende dat:

Er veel is wat gemeenten verbindt:

- Gemeenten hebben eerder verzocht om verbetering van de bestaande verdeling omdat de huidige verdeling achterhaald en verouderd is
- Gemeenten zijn gebaat bij stabiele en voorspelbare modeluitkomsten, om meerjarig beleid op te kunnen enten
- Gemeenten stellen zorgvuldigheid bij de totstandkoming van een nieuw verdeelmodel voorop
- Gemeenten hebben de volgende drie randvoorwaarden aan een nieuw verdeelmodel gesteld:
 - o Een grotere omvang van het gemeentefonds, oftewel “een grotere koek”
 - o Voldoen aan het beoordelingskader
 - o Een fair ingroeipad.

In het lopende proces:

- De fondsbeheerders hebben een voorstel voor een nieuw verdeelmodel gedaan en daarover het advies van de VNG hebben gevraagd
- De ROB geeft in haar advies van 19 oktober 2021 aan dat dit voorstel voor een nieuw verdeelmodel:
 - o Een verbetering inhoudt ten opzichte van het huidige verdeelmodel
 - o Op een aantal belangrijke punten verdere verbetering behoeft
 - o Haar aanbevelingen op verschillende fasen in het proces betrekking hebben:
 - Vier niet vrijblijvende randvoorwaarden betreffen de periode vóór invoering (toetsing herverdeeleeffecten, gevolgen peiljaar 2017 voor maatstaven sociaal domein, het volgen van werkelijke lasten en de overige eigen middelen)
 - Een groot aantal aanbevelingen betreft de onderhoudsagenda
 - Eén aanbeveling betreft de lange termijn
- De fondsbeheerders hebben op 13 december 2021 een reactie uitgebracht op het ROB-advies, waarin zij aangeven hoe zij invulling willen geven aan de aanbevelingen van de ROB
- Bij gemeenten bestaat brede waardering voor de analyse en aanbevelingen in het ROB-advies.

Constaterende dat:

- Het huidige verdeelmodel achterhaald en verouderd is en de huidige verdeling van de middelen voor het sociaal domein geen recht doet aan de kostenstructuur van gemeenten anno 2022
- Het van belang is dat gemeenten meewerken aan de noodzakelijke transparantie van gegevens die gebruikt worden in het nieuwe model
- Het voorstel voor een nieuw verdeelmodel een verbetering inhoudt ten opzichte van het huidige model, maar zowel op korte als langere termijn verdere doorontwikkeling noodzakelijk is

- Op basis van het advies van de ROB kan worden vastgesteld dat het nieuwe model nog niet aan alle eisen uit het beoordelingskader voldoet, met name op het punt van uitlegbaarheid en twijfels over de kosten georiënteerdheid in het sociaal domein (naar de toekomst toe).

Stel de leden voor:

Om de fondsbeheerders als volgt dringend te adviseren over het voorstel voor een nieuw verdeelmodel:

1. Het huidige verdeelmodel te vervangen door het nieuwe verdeelmodel, omdat de huidige verdeling achterhaald en verouderd is
2. Volledig recht te doen aan de aanbevelingen in het ROB-advies, inclusief het ingroeipad
3. Het nieuwe verdeelmodel in te voeren als dit verdeelmodel in lijn met de aanbevelingen van het ROB-advies is aangepast en de koek is vergroot
4. Te borgen dat het doorontwikkelde model op draagvlak kan rekenen (bij gemeenten en de ROB)
5. Als dit betekent dat het verdeelmodel niet per 1 januari 2023 wordt ingevoerd, dan de gemeenten die hier nadeel van ondervinden (gemist voordeel) te compenseren tot het moment dat het verdeelmodel in lijn met de aanbevelingen van het ROB-advies is aangepast.

Datum: ALV VNG 13 januari 2021
Agendapunt: Motie behorende bij agendapunt 7
Onderwerp: Het te volgen proces in vervolg op de resolutie herverdeling gemeentefonds

De ALV van de VNG in vergadering bijeen op, 13 januari 2021

Overwegende dat:

- De herijking van het gemeentefonds dringend noodzakelijk is.
- Ook de VNG zich middels een resolutie daar achter stelt.
- Mede gezien de adviezen van de ROB nader onderzoek noodzakelijk is.

Constaterende dat:

- De fondsbeheerder op 13 december 2021 in een reactie op het ROB-advies hebben aangegeven hoe zij invulling wil geven aan de aanbevelingen van het ROB.
- Om te komen naar een uitlegbaar en stabiel beter verdeelmodel gemeentefonds, er nog veel en deskundig werk moet worden verzet.

Roept het VNG bestuur op in de afstemming met de fondsbeheerder zorg te dragen voor:

1. Een stevige, meer prominente borging van de positie van de ROB tijdens de nadere analyse van de herijking.
2. Een intensieve consultatie van gemeenten tijdens het vervolgproces, door gemeenten een steviger rol te geven bij het beoordelen van de (tussentijdse) resultaten.
3. Een helder communicatie over het te lopen tijdspad van dit proces in 2022, waardoor gemeenten de uitkomsten van de effecten van de herijking tijdig (kadernota, perspectiefnota) in hun meerjarig beleid kunnen opnemen.

Namens het college van burgemeester en wethouders van Baarn,

Wethouder

H. Prakke

Deze motie wordt ondersteund door:

Gemeente Bunschoten
Gemeente Drimmelen
Gemeente Elburg
Gemeente Ermelo
Gemeente Landgraaf
Gemeente Laren (NH)
Gemeente Oegstgeest
Gemeente Vught
Gemeente Waddinxveen
Gemeente Zoeterwoude